

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้หรือรับสินบนจาก
การดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานประจำปี
พ.ศ.๒๕๖๘

องค์การบริหารส่วนตำบลไถยवास
อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

๑. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กร ถือเป็นการป้องกันการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ใน องค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่พบ กับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็น ความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มี การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกัน ไว้ล่วงหน้าไว้ใช้ให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด วัตถุประสงค์ หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการระบบ หรือแนวทางในการ บริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุก ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๒. การบริหารจัดการความเสี่ยง มีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อน ปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลัก ตามภาระงานปกติของ การเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกัน โดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบที่มีการรับรู้และ ยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นลักษณะ กำกับติดตามความเสี่ยงเป็นการสอบทานเป็นลักษณะ Post-Decision

๓. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

กรอบตามหลักของการควบคุมภายในองค์กร ตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ ซึ่งมาตรฐาน coso เป็น มาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่มออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๒ สำหรับมาตรฐาน coso ๒๐๑๓ ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

หลักการที่ ๑ องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม

หลักการที่ ๒ คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล

หลักการที่ ๓ คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจสั่งการชัดเจน

หลักการที่ ๔ องค์กร จูงใจ รักษาไว้และจูงใจพนักงาน

หลักการที่ ๕ องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

หลักการที่ ๖ กำหนดเป้าหมายชัดเจน

หลักการที่ ๗ ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

หลักการที่ ๘ พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต

หลักการที่ ๙ ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓ กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

หลักการที่ ๑๐ ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ ๑๑ พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

หลักการที่ ๑๒ ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

/องค์ประกอบที่ ๔ ...

องค์ประกอบที่ ๔ สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)
หลักการที่ ๑๓ องค์กรข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ
หลักการที่ ๑๔ มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้
หลักการที่ ๑๕ มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอกในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน
องค์ประกอบที่ ๕ กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)
หลักการที่ ๑๖ ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน
หลักการที่ ๑๗ ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในในเวลาและเหมาะสม
ทั้งนี้ องค์ประกอบการควบคุมภายในแต่ละองค์ประกอบและหลักการจะต้อง Present & Function (มีอยู่จริงและนำไปปฏิบัติได้) อีกทั้งทำงานอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน จึงจะทำให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ

๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาสซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุมกำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

๕. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มีดังนี้

๕.๑ การระบุความเสี่ยง

การวิเคราะห์ความเสี่ยง เป็นการวิเคราะห์ที่โดยเริ่มจากการระบุความเสี่ยงจากกระบวนการต่างๆ อธิบายรูปแบบพฤติกรรม เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการทุจริต การวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของผลกระทบกับระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง และการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ

๕.๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอนจนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงาน ตามหน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

๕.๓ เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง

เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง			โอกาสที่จะเกิด				
			ยากจะเกิด	ไม่น่าเกิด	เป็นไปได้ที่จะเกิด	น่าจะเกิด	ค่อนข้างแน่นอน
			๑	๒	๓	๔	๕
ผลกระทบ	วิกฤติ	๕	ปานกลาง ๕	สูง ๑๐	สูง ๑๕	สูงมาก ๒๐	สูงมาก ๒๕
	มีนัยสำคัญ	๔	ปานกลาง ๔	ปานกลาง ๘	สูง ๑๒	สูงมาก ๑๖	สูงมาก ๒๐
	ปานกลาง	๓	ต่ำ ๓	ปานกลาง ๖	สูง ๙	สูง ๑๒	สูง ๑๕
	น้อย	๒	ต่ำ ๒	ปานกลาง ๔	ปานกลาง ๖	ปานกลาง ๘	สูง ๑๐
	น้อยมาก	๑	ต่ำ ๑	ต่ำ ๒	ต่ำ ๓	ปานกลาง ๔	ปานกลาง ๕

๕.๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

ระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต แบ่งเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

- ระดับคะแนน ๑-๓ แปลผล ความเสี่ยงต่ำ
- ระดับคะแนน ๔-๘ แปลผล ความเสี่ยงปานกลาง
- ระดับคะแนน ๙-๑๕ แปลผล ความเสี่ยงสูง
- ระดับคะแนน ๑๖-๒๕ แปลผล ความเสี่ยงสูงมาก

๔. ตารางผลการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ประจำปีงบประมาณ

๒๕๖๘

ภารกิจของหน่วยงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยงและระดับของความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง
อนุมัติ/อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต พ.ศ.๒๕๕๘	การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร ดัดแปลงและการควบคุมอาคาร ขั้นตอน การรับคำร้อง/ตรวจสอบ/เอกสารหลักฐาน	๑ (ต่ำ)	(๑) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อรับคำร้องและตรวจเอกสารอย่างน้อย ๒ คน ร่วมกัน ตรวจสอบ เพื่อถ่วงดุลอำนาจและลดโอกาสที่เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งกระทำการทุจริต (๒) ประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์/เอกสารที่ใช้ในการยื่นคำร้องให้ผู้รับบริการทราบ
	การขออนุญาตก่อสร้างอาคารดัดแปลง รื้อถอนและการควบคุมอาคาร	๙ (สูง)	มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ตรวจสอบทุกครั้งทั้งก่อนและหลังการขออนุญาต
	การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร ดัดแปลง รื้อถอนและการควบคุมอาคาร ขั้นตอน การใช้ดุลพินิจพิจารณาอนุมัติ อนุญาต	๖ (ปานกลาง)	(๑) จัดทำคู่มือแนวปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาต และจัดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาต (๒) ตรวจรับเอกสาร หลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วน
การจัดซื้อจัดจ้าง	การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอน การจัดทำร่างขอบเขตงาน	๑ (ต่ำ)	จัดให้ข้าราชการ พนักงาน เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำร่างขอบเขตงาน (TOR)
	การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอน การกำหนดราคากลาง	๙ (สูง)	(๑) แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดราคากลาง (๒) ในการกำหนดราคากลางของโครงการก่อสร้าง ให้ผู้ที่มีใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบ
	การจัดซื้อจัดจ้าง ขั้นตอน การตรวจการจ้างตรวจรับพัสดุ	๖ (ปานกลาง)	(๑) จัดให้ข้าราชการ พนักงาน เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการตรวจการจ้างตรวจรับพัสดุ (๒) ก่อนการจัดซื้อจัดจ้างแต่ละครั้งต้องแจ้งรายละเอียดสินค้าหรืองานจ้างให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุทราบ (๓) ตรวจรับพัสดุให้ถูกต้องครบถ้วนตามเอกสารหลักฐาน

ภารกิจของหน่วยงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยงและระดับของความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง
การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ	ขั้นตอน หลักการตรวจสอบ เอกสารหลักฐาน ชำระภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง	๑ (ต่ำ)	<p>(๑) กำหนดอัตราค่าประเมินภาษีให้เหมาะสมกับความเป็นจริง โดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ เช่น มูลค่าของทรัพย์สิน สภาพของทรัพย์สิน ตำแหน่งที่ตั้งของทรัพย์สิน เป็นต้น</p> <p>(๒) สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงการทุจริตแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ โดยเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงการทุจริต และแนวทางป้องกันความเสี่ยงให้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>ขั้นตอนการประเมินภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง</p> <p>(๑) การกำหนดอัตราค่าประเมินภาษีที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้เจ้าของทรัพย์สินมีความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงการชำระภาษี โดยอาจใช้วิธีปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน เพื่อลดค่าประเมินภาษี หรืออาจให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อลดค่าประเมินภาษี</p> <p>(๒) กระบวนการประเมินภาษีที่ไม่โปร่งใสและตรวจสอบได้ อาจทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีช่องทางในการทุจริตได้ง่ายขึ้น เช่น การป้อนข้อมูลทรัพย์สินที่ไม่ถูกต้องลงในระบบหรืออาจใช้ระบบสารสนเทศเพื่อเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของเจ้าของทรัพย์สินเพื่อเรียกรับ</p>	๔ (ปานกลาง)	<p>(๑) กำหนดขั้นตอนและวิธีการประเมินภาษีให้ชัดเจน โดยระบุรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการประเมินภาษี ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินภาษี หลักเกณฑ์ในการประเมินภาษี เป็นต้น เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนทราบ เช่น อัตราค่าประเมินภาษี วิธีการประเมินภาษี ข้อมูลทรัพย์สิน เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องของการประเมินภาษี ได้</p> <p>(๒) เพิ่มช่องทางให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการประเมินภาษี เช่น การเปิดให้ประชาชนสามารถตรวจสอบข้อมูลทรัพย์สินของตนเองได้ ผ่านระบบสารสนเทศ เป็นต้น</p> <p>(๓) เพิ่มมาตรการควบคุมดูแลเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเข้มงวด โดยกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติให้ชัดเจน มีการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด และมีการติดตามตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>(๔) พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการประเมินภาษีอย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการข้อมูล และลดโอกาสในการทุจริต</p>

ภารกิจของหน่วยงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยงและระดับของความเสียหาย	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง
<p>การบริหารงานบุคคล</p>	<p>ขั้นตอนหลัก กระบวนการประเมินผล การปฏิบัติงานขั้นตอนย่อยที่มีความเสี่ยงการทุจริต</p> <p>(๑) กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ อาจทำให้เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ เพื่อผลักดันให้พนักงานของตนได้รับการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ดี</p>	<p>(๖) ปานกลาง</p>	<p>(๑) ควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและโปร่งใส เพื่อให้บุคลากร ทุกคนเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงานรวมถึงสิทธิและหน้าที่ของบุคลากรในการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน</p> <p>(๒) ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรได้รับการพัฒนาให้มีความมีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้สามารถวัดผลการปฏิบัติงานของพนักงานได้ถูกต้องและยุติธรรม</p> <p>(๓) เจ้าหน้าที่ผู้ประเมินการปฏิบัติงาน ควรได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาเกี่ยวกับหลักการและแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและโปร่งใส รวมถึงวิธีการ ป้องกันการทุจริตในการปฏิบัติงาน</p> <p>(๔) ควรกำกับดูแลและติดตามประเมินผลระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถตรวจสอบและปรับปรุงระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น</p>
	<p>ขั้นตอนหลัก การตรวจสอบเอกสารของเจ้าหน้าที่ขั้นตอนย่อยที่มีความเสี่ยงการทุจริต</p> <p>(๑) เจ้าหน้าที่ที่ขาดความซื่อสัตย์สุจริต อาจใช้โอกาสในการทุจริต เช่น การเรียกรับสินบนจากพนักงานเพื่อแลกกับตำแหน่งงาน หรือผลประโยชน์อื่นๆ การปลอมแปลงเอกสารหลักฐานเพื่อช่วยเหลือพนักงาน การจงใจประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานไม่เป็นธรรม</p>	<p>(๔) ปานกลาง</p>	<p>(๑) บุคลากรในการบริหารงานบุคคล ควรได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการป้องกันการทุจริต เช่น ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต</p> <p>(๒) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานบุคคลและลดโอกาสในการทุจริต</p> <p>(๓) การเปิดให้มีการตรวจสอบข้อมูลจากบุคคลภายนอก</p> <p>(๔) การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน</p>

ภารกิจของ หน่วยงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยงและระดับของ ความเสี่ยง	ระดับ ความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความ เสี่ยง
การ บริหารงาน บุคคล (ต่อ)	<p>ขั้นตอน หลักการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติงานขั้นตอนย่อย ที่มี ความเสี่ยงการทุจริต</p> <p>(๑) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ปฏิบัติงานที่ไม่ชัดเจน อาจทำให้ เจ้าหน้าที่ที่มีช่องทางในการทุจริต เช่น การเรียกรับสินบนจากพนักงาน เพื่อ แลกกับตำแหน่งงานหรือผลประโยชน์ อื่นๆ</p> <p>(๒) กระบวนการสรรหาและคัดเลือก พนักงานที่ไม่โปร่งใส อาจทำให้ เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลหรือกลุ่ม บุคคลใด กลุ่มบุคคลหนึ่ง</p>	(๖) ปานกลาง	<p>(๑) ควรกำหนดให้ชัดเจนและโปร่งใส เพื่อให้บุคลากรทุกระดับเข้าใจบทบาท และหน้าที่ของตนเอง และสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและโปร่งใส นโยบายและแนวปฏิบัติควรครอบคลุม ถึงประเด็นต่างๆ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักเกณฑ์และวิธีการในการสรรหา และบรรจุบุคคลเข้าทำงาน - หลักเกณฑ์และวิธีการในการแต่งตั้ง และเลื่อนชั้น - หลักเกณฑ์และวิธีการในการลงโทษ พนักงาน - หลักเกณฑ์และวิธีการในการเบิก จ่ายเงินสวัสดิการและค่าจ้าง - หลักเกณฑ์และวิธีการในการเก็บรักษา ข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงาน